

Var en af Christen Kolds Forfædre Kammertjener hos Tordenskjold?

Af H. A. RIIS OLESEN.

I FLERE HISTORISKE BERETNINGER om Højskolemanden Christen Kolds Liv staar anført, at Familien nedstammer fra Tordenskjolds Kammertjener, der hed Kold. Denne Paastand har jeg søgt at faa bekræftet eller aflivet, og disse Undersøgelser gav mange interessante Oplysninger.

Kold-Slægten har været bosat i Thisted i mere end 150 Aar før Christen Kolds Tid, og alle i Slægtens direkte Linie har ernæret sig ved fredelig Skomagersyssel. Den direkte Linie ser saaledes ud:

Christen Mikkelsen Kold, f. 1816.

Mikkel Christensen Kold, f. 1790.

Christen Andersen Kold, f. 1766.

Anders Christensen Kold, f. 1733.

Maren Christensdatter Kold, f. 1709.

Christen Pedersen Kold, f. 1675.

Den sidstnævnte, Christen Pedersen Kold, som antages for at have været Kammertjener hos Tordenskjold, blev i 1701 viet til Dorthe Poulsdatter, men der er intet, der tyder paa, at han har forladt Byen for længere Tid. Tordenskjolds Glansperiode faldt i Aarene fra 1710-20, og i den Tid træffer man gentagne Gange Christen Pedersen Kolds Navn som Fadder, Tingsvidne og Underskriver af forskellige Skifteanliggender. Det kan derfor med ret nøje Bestemthed slaas fast, at Christen Pedersen Kold ikke er identisk med Tordenskjolds Kammertjener, og at denne maa søges i en helt anden Slægt. Det er nemlig heller ikke et af hans Børn, idet Christen Pedersen Kold kun havde to Døtre, af hvilken den ene, Maren Christensdatter Kold, blev gift med Christen Andersen Brygger (f. 1698).

Nej, den Kammertjener Kold, som havde været i Tordenskjolds Tjeneste, finder vi fra 1722 som Herredsfoged i Fjends og Nørlyng Herred (ved Skive). Det maa sikkert bero paa en Navneforveksling, naar Christen Pedersen Kold antages for Kolds Kammertjener. Herredsfogden hed nemlig Christian Kold. Jeg har intet kunnet finde, der tydede paa, at sidstnævnte havde Forbindelse med Thisted-Koldslægten.

Christian Kold glemmer ikke at anføre sine forvovne Træfninger med Tordenskjold, da han i 1722 indsendte sin Ansøgning om Herredsfogedstillingen til Frederik d. III. Man hører straks den svulstige og krybende Maade, Ansøgningen er stilet paa:

Stormægtigste, allernaadigste Arvekonge og Herre! Jeg haver mange Gange (Kold formelig bombarderede Kongen med Ansøgninger!) udi allerdybeste Underdanighed fordristet mig til at bede Deres kgl. Maj. om et lidet Stykke Brød til min ringe Underholdning, men til denne Tid ikke naaet allernaadigst Bønhørelse, saa understaar jeg mig nu atter igen her ved at betle til Eders kgl. Maj.s Naade og højpriselig Barmhertighed, at Eders o. s. v. Senere

hedder det: Allernaadigste Konge, jeg haver udi 6 Aar tjent salig Hr. Admiral Tordenskjold for Kammertjener og med hannem udstaaet mange Lifsfarligheder, naar den salig Admiral udi Krigsaffairis har været udkommanderet, og har jeg siden min salig Herres ulykkelige Dødsfald uden nogen Kondition i Kjøbenhavn opholdt mig i den underdanigste Tanke engang at skulle nyde en Naadesmule. Jeg har nu consumeret det lidet, jeg var ejendes, saa at jeg nu næsten maa crepere, om ikke Eders kgl. Maj. forunder mig ommeldte Plads. Eders - - - Christen Nielsen Kold.

Et Par Maaneder efter forelaa Udnævnelser, og Aaret efter holdt Christian Kold Bryllup med en Præsteenke: Sophie Cathrine Jørgensdatter Vesterholt. De to sled nu Livet sammen en Række Aar. Særlig fedt har Embedet næppe været. Det hedder nemlig om Kold 1743: Har ingen Formue; Indkomst og Accidenser 89 Rdlr. 3 Mk. Deres Søn, Peder, er sikkert opkaldt efter Søhelten. Da Christian Kold var 70 Aar, ansøgte han Kongen om, at Sønnen Peder maatte følge ham som Herredsfoged. Ved den Lejlighed nævner han igen sin Tjeneste hos Tordenskjold. Det hedder bl.a.: Jeg er nu 70 Aar, har en skrøbelig Kone samt 3 uforsynede Børn. Og udi sidste Orlog i nogle Aar har standet i den vidtberømte nu salig Admiral Tordenskjolds Tjeneste som Kammertjener og Haandskriver, indtil hans Dødsdag, og imidlertid med hannem blandt Rigets Fjender maatte fare om fra een Sted til en anden og saavel til Vands som Lands udstaaet utallige Farligheder, Lidelser og Elendighed, af hvilket jeg nu især ved Aarenes Tiltagelse Dag og Nat har ulidelig Følelse, Smærte og Meen, saa jeg ofte næppe er mægtig at redde mig selv, staa eller gaa for Pine, den jeg besynderlig finder i det højre Laar og Ben, hvor en Musquet-Kugle har indskudt."

Christian Kold har sikkert meddelt sin Kollega, Herredsfogden i Skive, Peter Rothe, en Del Enkeltheder om Tordenskjolds Bedrifter. Derom vidner Rothes bindstærke Værk om Tordenskjold, der hyppigt anfører Christian Kold som Kilde. Saaledes hele Slutningen af 3. Del (Side 258-77), hvor Kold fortæller om Tordenskjolds tragiske Endeligt - hvorledes den forløbne Spiller og Bedrager Oberst Jacob Stael von Holstein den 20. November 1720 gennemborede hans Herre ved en Duel i Tyskland, nærmere betegnet Hildesheim. Kold fik efter mange Genvordigheder Tordenskjolds Lig bragt til Danmark.

Sønnen, Peder, fik Embedet, selv om Stiftamt mand von Heinen modarbejdede hans Ansættelse; idet han henviser til hans "liden Erfarenhed udi Lovkyndighed". Peder Kolds Udnævnelse til Herredsfoged i Fjends-Nørlyng Herred foreligger i 1758. Helt ubegrundet synes Stiftamtmandens Modvilje ikke at være, idet Generalmajor Lüttichau til Tjele klager over Peter Kolds Rettergang. Peder Kold forblev dog i Embedet til 1782.

(Kilde: Historisk Årbog for Thisted amt 1945, side 241-244)